

УДК 340.1:351.74:342.9(477)

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2026.02.2.32>

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ НА ПРИФРОНТОВИХ І ДЕОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ: ПРОБЛЕМИ ТА ПРОГАЛИНИ РЕГУЛЮВАННЯ

Наливайко О.І.,

*кандидат юридичних наук, доцент,**провідний науковий співробітник**науково-дослідної лабораторії публічної безпеки громад**навчально-наукового інституту права та соціального менеджменту**Донецького державного університету внутрішніх справ,*

ORCID: 0000-0002-2911-2108

Наливайко О.І. Нормативно-правові засади діяльності поліції на прифронтових і деокупованих територіях: проблеми та прогалини регулювання.

У статті здійснюється комплексний аналіз нормативно-правових засад діяльності Національної поліції України на прифронтових і деокупованих територіях в умовах дії правового режиму воєнного стану та після припинення тимчасової окупації. Розглянуто правове регулювання повноважень поліції у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, протидії правопорушенням, а також виконання додаткових завдань, зумовлених особливостями воєнного стану. Проаналізовано норми Закону України «Про Національну поліцію», законодавства про правовий режим воєнного стану, а також інших нормативно-правових актів, які визначають участь поліції у заходах територіальної оборони, взаємодію з іншими суб'єктами публічної влади та виконання завдань після відновлення державного контролю над деокупованими територіями.

Окрему увагу приділено розширенню та доповненню поліцейських повноважень у зв'язку із запровадженням воєнного стану, зокрема щодо отримання інформації, поводження зі зброєю, застосування заходів примусу, оперативного розмінування, здійснення вибухотехнічних робіт та участі у заходах оборони держави. Висвітлено особливості правового регулювання діяльності поліції на деокупованих територіях з урахуванням завдань, визначених актами, спрямованими на відновлення публічного порядку, документування правопорушень і забезпечення прав цивільного населення. За результатами дослідження встановлено наявність окремих проблем і прогалин у чинному законодавстві, пов'язаних з відсутністю спеціальних положень щодо організації діяльності поліції у перехідний період після деокупації, порядку взаємодії з іншими суб'єктами публічної влади, а також застосування окремих процедур у специфічних умовах прифронтових територій. Крім того, обґрунтовано доцільність нормативного закріплення спеціального правового механізму функціонування поліції у перехідний постконфліктний період, який би забезпечував баланс між потребами безпеки, захистом прав людини та принципами верховенства права. Обґрунтовано необхідність подальшого розвитку нормативно-правового регулювання діяльності поліції з урахуванням сучасних викликів, що постають у зв'язку з воєнним станом та процесами деокупації.

Ключові слова: Національна поліція, воєнний стан, прифронтові території, деокуповані території, публічна безпека, правове регулювання, повноваження поліції.

Nalyvaiko O.I. Regulatory and legal framework of police activity in frontline and de-occupied territories: problems and gaps of regulation.

The article provides a comprehensive analysis of the regulatory and legal framework governing the activity of the National Police of Ukraine in frontline and de-occupied territories under the legal regime of martial law and after the termination of temporary occupation. The study examines the legal regulation of police powers in the field of ensuring public safety and order, protection of human rights and freedoms, prevention of offenses, as well as the performance of additional tasks due to the specific conditions of martial law. The provisions of the Law of Ukraine «On the National Police», legislation on the legal regime of martial law, and other regulatory acts defining police participation in territorial defense measures, interaction with other public authorities, and the performance of tasks after the restoration of state control over de-occupied territories are analyzed.

Special attention is paid to the expansion and supplementation of police powers in connection with the introduction of martial law, in particular with regard to obtaining information, handling weapons, applying coercive measures, operational demining, conducting explosive-technical works, and participation in national defense measures. The article highlights the specific features of the legal regulation of police activity in de-occupied territories, taking into account tasks defined by acts aimed at restoring public order, documenting offenses, and ensuring the rights of the civilian population. The study identifies certain problems and gaps in the current legislation related to the absence of special provisions regulating the organization of police activity during the transitional period after de-occupation, the procedure for interaction with other public authorities, and the application of specific procedures under the particular conditions of frontline territories. In addition, the feasibility of normatively enshrining a special legal mechanism for the functioning of the police in the transitional post-conflict period, which would ensure a balance between security needs, human rights protection, and the principles of the rule of law, is substantiated. The necessity of further development of the regulatory and legal framework governing police activity is substantiated in view of contemporary challenges arising from martial law and de-occupation processes.

Key words: National Police, martial law, frontline territories, de-occupied territories, public safety, legal regulation, police powers.

Постановка проблеми. Збройна агресія проти України та запровадження правового режиму воєнного стану істотно впливають на функціонування Національної поліції України. Поряд із виконанням основних повноважень, визначених Законом України «Про Національну поліцію», поліція виконує також додаткові завдання, пов'язані із забезпеченням і здійсненням заходів правового режиму воєнного стану, участю у виконанні завдань територіальної оборони, взаємодією з іншими суб'єктами публічної влади та реагуванням на обставини, зумовлені бойовими діями. Особливого значення набуває забезпечення публічної безпеки і порядку на прифронтових територіях, де здійснення поліцейських повноважень відбувається за умов швидкої зміни обстановки та підвищених вимог до організації несення служби.

Крім того, після припинення тимчасової окупації окремих територій поліція є основним правоохоронним органом, який забезпечує публічний порядок і безпеку, реагує на правопорушення, здійснює документування подій і правопорушень, працює із заявами та повідомленнями населення, а також виконує інші повноваження, необхідні для відновлення правопорядку. За таких обставин актуальним є дослідження стану нормативно-правового регулювання діяльності поліції на прифронтових і деокупованих територіях, висвітлення проблем і прогалин у законодавстві, що впливають на здійснення поліцейських повноважень, а також формулювання обґрунтованих пропозицій щодо їх усунення.

Мета дослідження – аналіз нормативно-правового регулювання діяльності поліції на прифронтових і деокупованих територіях, визначення проблем і прогалин у законодавстві, а також обґрунтування пропозицій щодо вдосконалення законодавства, яке визначає повноваження поліції та порядок їх здійснення у зазначених територіях.

Стан опрацювання проблематики. Проблематика діяльності Національної поліції України в умовах воєнного стану неодноразово ставала предметом наукового аналізу. У працях вітчизняних авторів розглядаються питання правового режиму воєнного стану, особливості реалізації поліцейських повноважень, забезпечення публічної безпеки і порядку, захисту прав і свобод людини, а також окремі організаційні аспекти діяльності поліції в умовах збройної агресії. Зазначені питання досліджували, зокрема, В. Басс, О. Батраченко, О. Безпалова, Є. Гіденко, В. Іваха, М. Ковалів, Т. Корж-Ікаєва, Б. Логвиненко, Л. Наливайко, А. Нікітін, А. Новіченко, М. Романов, В. Синенький, О. Форостян та інші. Разом із тим, аналіз наукових джерел свідчить, що питання нормативно-правових засад діяльності поліції саме на прифронтових і деокупованих територіях розглядаються переважно опосередковано, у межах загальних досліджень воєнного стану або деокупації. Це зумовлює необхідність окремого дослідження проблем і прогалин правового регулювання діяльності поліції на таких територіях.

Виклад основного матеріалу. Національна поліція України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямована на забезпечення публічної безпеки і порядку, охорону прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, а також протидію злочинності. Стаття 23 Закону України «Про Національну поліцію» визначає основні повноваження поліції у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку, які здійснюються і за умов воєнного стану [1].

Законодавче визначення поняття «воєнний стан» регламентовано у Законі України «Про правові основи воєнного стану в Україні». Так, він становить особливий правовий режим, запроваджений на території України або окремих її місцевостях у відповідь на збройну агресію чи загрозу нападу.

Його метою є захист незалежності та територіальної цілісності України з наданням відповідним органам державної влади, військового управління, органів військового управління та місцевого самоврядування необхідних повноважень для протидії загрози, відсічі збройній агресії та забезпечення національної безпеки. Цей режим також передбачає тимчасове обмеження конституційних прав і свобод громадян, а також прав і законних інтересів юридичних осіб на певний строк, що продиктовано загрозою [8]. Разом з тим запровадження правового режиму воєнного стану зумовило доповнення та розширення окремих повноважень поліції, що пов'язано з необхідністю виконання додаткових завдань у сфері охорони правопорядку [2].

У Законі України «Про Національну поліцію» [1] передбачено повноваження поліції, пов'язані із забезпеченням та здійсненням заходів правового режиму воєнного стану. До таких заходів, зокрема, належать:

- посилена охорона публічного порядку і публічної безпеки;
- протидія диверсійно-розвідувальним силам;
- охорона стратегічно важливих об'єктів та об'єктів життєзабезпечення, а також комунікацій;
- забезпечення взаємодії суб'єктів територіальної оборони;
- сприяння діяльності військової адміністрації, судів і прокуратури в період дії воєнного стану [9,

с. 131].

Після запровадження воєнного стану до Закону України «Про Національну поліцію» були внесені зміни, якими на період дії цього режиму доповнено окремі повноваження поліції [1].

Зокрема, статтю 23 Закону доповнено нормами, які передбачають право органів поліції за письмовим запитом безоплатно одержувати від державних органів, органів місцевого самоврядування та юридичних осіб державної форми власності інформацію, необхідну для виконання завдань і повноважень поліції, у тому числі щодо військовополонених; встановлено строки надання такої інформації та обов'язок повідомляти про причини, що перешкоджають її наданню (ч. 36 ст. 23). Також визначено, що поліція у взаємодії зі Збройними Силами України, Національною гвардією України, Державною прикордонною службою України, Державною спеціальною службою транспорту та Службою безпеки України здійснює боротьбу з диверсійно-розвідувальними силами агресора (противника) та не передбаченими законами України воєнізованими або збройними формуваннями (ч. 34 ст. 23) [1].

Крім того, передбачено можливість утримання в ізоляторах тимчасового тримання осіб, затриманих за вчинення кримінальних або адміністративних правопорушень, осіб, стосовно яких застосовано тримання під вартою, осіб, підданих адміністративному арешту, а також обвинувачених і засуджених (ч. 38 ст. 23). Окремо визначено повноваження поліції щодо оперативного розмінування, зокрема виявлення, знешкодження та знищення вибухонебезпечних предметів у випадках, визначених законом (ч. 39 ст. 23), а також щодо техніко-криміналістичного забезпечення огляду місця події, у тому числі пов'язаного з пожежами, і проведення спеціальних вибухотехнічних робіт за фактами вибухів, надходження повідомлень про виявлення підозрілих вибухонебезпечних предметів або загрозу вибуху (ч. 41 ст. 23) [1].

Статтю 23 також доповнено положеннями про збирання біометричних даних осіб, у тому числі шляхом дактилоскопіювання, у випадках, передбачених Кримінальним процесуальним кодексом України (ч. 45 ст. 23), а також про вжиття заходів для запобігання, виявлення та припинення порушень порядку і правил використання повітряного простору України експлуатантами безпілотних повітряних суден над визначеною територією чи об'єктом із спеціальним режимом або над місцем здійснення спеціального поліцейського контролю, проведення операцій із припинення правопорушення (ч. 48 ст. 23) [1].

Крім того, частину одинадцяту статті 35 Закону України «Про Національну поліцію» доповнено підставою для зупинення транспортного засобу: наявність інформації, що водій або пасажир є особою, яка самовільно залишила місце утримання військовополонених [1].

Також під час дії воєнного стану застосування заходів примусу, визначених статтею 42 Закону України «Про Національну поліцію», допускається щодо осіб, які беруть участь у збройній агресії проти України, з урахуванням спеціальних положень, установлених законом на період воєнного стану [1].

Запровадження правового режиму воєнного стану зумовило розширення кола повноважень Національної поліції України, що знайшло відображення у статті 24 Закону України «Про Національну поліцію» [1].

Статтею 24 також передбачено особливості організації діяльності органів і підрозділів поліції під час виконання завдань територіальної оборони та забезпечення і здійснення заходів правового режиму воєнного стану. Зокрема, органи та підрозділи, що входять до системи поліції та дислокуються в межах Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, області, міста Києва, можуть

за рішенням керівника поліції підпорядковуватися відповідному начальнику Головного управління Національної поліції в Автономній Республіці Крим та місті Севастополі, області, місті Києві [1].

Окремо визначено можливість участі поліції особливого призначення в обороні України. Під час дії воєнного стану поліція особливого призначення в ході відсічі збройної агресії проти України за рішенням військового командування, погодженим з керівником поліції або уповноваженою ним особою, може брати участь в обороні України відповідно до Закону України «Про оборону України» шляхом безпосереднього ведення бойових дій [3].

Крім того, на поліцію покладено участь у здійсненні заходів щодо оповіщення військовозобов'язаних та резервістів. За зверненням територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки, органів Служби безпеки України або розвідувальних органів України органи та підрозділи, що входять до системи поліції, беруть участь у таких заходах спільно з представниками територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки, а також здійснюють адміністративне затримання та доставлення до цих центрів та органів призовників, військовозобов'язаних та резервістів, які вчинили адміністративні правопорушення, передбачені статтями 210, 210-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення [4].

Крім цього, діяльність поліції на деокупованих територіях визначається не лише Законом України «Про Національну поліцію», а й нормами іншого законодавства. Зокрема, Закон України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» містить визначення деокупації як комплексу заходів державної політики, наслідком яких є повна відсутність на території України, що була тимчасово окупована, збройних формувань Російської Федерації та окупаційної адміністрації Російської Федерації, а також встановлення загального ефективного контролю України на цій території, повернення її під загальну юрисдикцію України та відновлення конституційного ладу України на цій території [5].

Додатково повноваження діяльності органів виконавчої влади на деокупованих територіях визначаються планом дій щодо відновлення деокупованих територій територіальних громад [7]. Планом встановлено строки та пріоритетні завдання для відповідних органів, у тому числі для Національної поліції України, під час організації роботи на деокупованих територіях.

Відповідно до плану дій з відновлення деокупованих територій територіальних громад у пункті 7 встановлено, що протягом одного тижня з дати завершення тимчасової окупації мають проводитися заходи з виявлення та документування фактів використання символіки, визначеної Законом України «Про заборону пропаганди російського нацистського тоталітарного режиму, збройної агресії російської федерації як держави-терориста проти України, символіки воєнного вторгнення російського нацистського тоталітарного режиму в Україну» [6], а також заходи із знищення такої символіки. Пункт 12 плану передбачає з дати завершення тимчасової окупації постійне проведення робіт з очищення територій населених пунктів і об'єктів життєзабезпечення населення, у тому числі робіт, пов'язаних із розмінуванням, гасінням пожеж та розбиранням завалів [7].

Пункт 14 плану визначає необхідність здійснення заходів, спрямованих на виявлення осіб, причетних до колабораційної діяльності та пособництва державі-агресору. Крім того, згідно з пунктом 16 плану Національна поліція України бере участь у забезпеченні прикордонного режиму в прикордонній смузі та контрольованих прикордонних районах, зокрема шляхом сприяння створенню громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону, координації їх діяльності, а також організації та контролю їх повсякденної (оперативної) роботи [15]. Заходи, визначені пунктами 17 та 19 плану, стосуються відновлення документації щодо власників зареєстрованої зброї, а також приймання, зберігання вилученої, добровільно зданої або знайденої зброї [7].

Окремо пункт б1 плану передбачає, що Національна поліція України забезпечує ведення обліку фактів порушення прав і свобод цивільного населення, які мали місце внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України, з урахуванням принципів і норм міжнародного права [7].

Отже, діяльність поліції на прифронтових і деокупованих територіях визначається нормами Закону України «Про Національну поліцію», актами, що регулюють правовий режим воєнного стану, а також іншими актами, якими встановлено завдання органів виконавчої влади після припинення тимчасової окупації. Сукупність цих норм права визначає правові підстави, повноваження та основні напрями діяльності поліції на відповідних територіях і забезпечує правову основу для виконання покладених на неї функцій у період воєнного стану та після відновлення територіальної цілісності держави. Однак, у практичній діяльності поліції виникають питання, які чинне законодавство не вирішує належним чином. У зв'язку з цим перелік додаткових повноважень, визначений законом, потребує уточнення і доповнення з урахуванням фактичних умов служби під час дії воєнного стану.

Як пише С. Гусаров, на відміну від Збройних Сил України та інших військових формувань, поліція поряд із завданнями безпосередньо оборони держави і протидії зовнішньому ворогу має вирішувати цілий спектр завдань правоохоронного і управлінського характеру, ефективно вико-

нання яких ускладнене багатьма факторами (крім залучення особового складу поліції до відсічі російської агресії), зокрема це: суттєве зростання кількості зброї та боєприпасів у цивільного населення країни; тимчасова окупація окремих районів території країни; руйнування об'єктів критичної інфраструктури, у першу чергу енергетики; блокування логістичних каналів; знищення житлового фонду населених пунктів та промислових об'єктів; зростання витрат на воєнні та відновлювальні потреби; масове переміщення біженців; підвищення рівня безробіття і, як наслідок, погіршення фінансово-економічного благополуччя населення України; загальна соціальна напруженість і виснаженість тощо. Попри означені труднощі, поліція доволі успішно виконує покладені на неї завдання та функції навіть в умовах війни, про що свідчать дані, наведені у звіті Національної поліції України про результати її роботи [7; 12; 13].

На деокупованих територіях представники правоохоронних органів можуть зіштовхнутися з такими проблемами, що не притаманні для умов «мирного» часу, оскільки території можуть бути щільно заміновані; треба фіксувати наслідки значної кількості воєнних злочинів, скоєних росіянами проти українських громадян; на деокупованих територіях може знаходитися значна кількість автоматичної вогнепальної зброї, гранат або озброєння регулярної армії проти танків та іншої броньованої техніки (як-от протитанкові керовані ракетні комплекси тощо); необхідно виявляти колаборантів, навідників на українські позиції чи інфраструктурні об'єкти тощо. Тому, на нашу думку, потрібен чіткий план першочергових дій, а також важливою є злагоджена взаємодія правоохоронних органів та Збройних Сил України [11].

Крім того, попри наявність норм, що регулюють діяльність поліції за умов воєнного стану та після припинення тимчасової окупації, у правовому регулюванні її діяльності на прифронтових і деокупованих територіях зберігаються окремі прогалини. Насамперед у законодавстві відсутні спеціальні положення, які б безпосередньо визначали особливості здійснення повноважень поліцією саме на прифронтових територіях, з урахуванням постійної зміни безпекової обстановки та близькості бойових дій.

Також недостатньо визначеним залишається порядок організації діяльності поліції на деокупованих територіях у перехідний період після відновлення державного контролю. Законодавство не містить спеціальних норм, які безпосередньо визначають порядок організації роботи поліції у перехідний період після відновлення державного контролю на деокупованих територіях, зокрема виконання поліцейських повноважень, розмежування компетенції між підрозділами поліції та іншими правоохоронними органами, військовою адміністрацією та місцевими територіальними громадами, а також порядку координації дій у цей період. Питання документування правопорушень, поведження зі зброєю, ведення обліків та забезпечення прав осіб регулюються нормами кримінального процесуального та іншого законодавства, а також підзаконними актами МВС України. Водночас для деокупованих територій відсутні спеціальні положення, які б прямо визначали послідовність першочергових дій поліції після припинення тимчасової окупації, порядок взаємодії з іншими суб'єктами публічної влади під час виконання таких дій та порядок відновлення окремих облікових даних у випадках їх втрати або пошкодження.

Крім того, чинні норми, що визначають соціальні гарантії поліцейських та порядок їх юридичної відповідальності, мають загальний характер і не враховують особливостей проходження служби на прифронтових і деокупованих територіях [14]. Законодавство передбачає виплати, соціальний захист і дисциплінарну відповідальність поліцейських, однак не містить спеціальних положень, які б додатково посилювали соціальний та правовий захист поліцейських з урахуванням умов виконання службових завдань на таких територіях.

Подальше удосконалення нормативно-правового регулювання діяльності поліції на деокупованих територіях пов'язане з потребою більш чіткого врегулювання питань, які виникають під час здійснення поліцейських повноважень після припинення тимчасової окупації. Підготовка відповідних змін має ґрунтуватися на аналізі практики діяльності підрозділів поліції на таких територіях, результатах наукових досліджень і пропозиціях органів державної влади та органів місцевого самоврядування, які виконують завдання з відновлення правопорядку та інших публічних функцій на цих територіях. Застосування чинного законодавства під час діяльності поліції в умовах воєнного стану показує потребу удосконалення правового регулювання організації її діяльності на деокупованих територіях.

З урахуванням цього обґрунтованим є уточнення Закону України «Про Національну поліцію» шляхом доповнення його положеннями, які прямо стосуються здійснення поліцейських повноважень на прифронтових і деокупованих територіях. Йдеться про закріплення у нормах права організаційних питань несення служби у перехідний період після припинення тимчасової окупації, зокрема порядку початку виконання першочергових завдань, визначення відповідальних підрозділів та загальної послідовності дій для відновлення роботи поліції на відповідній території. Поряд із цим

потребує уточнення регулювання взаємодії поліції з іншими суб'єктами публічної влади та військовими формуваннями під час виконання спільних завдань, включаючи порядок обміну інформацією та оформлення результатів відповідних заходів.

Питання, що регулюються нормами кримінального процесуального та іншого законодавства, а також підзаконними актами МВС України, під час діяльності поліції на деокупованих територіях потребують уточнення з урахуванням умов, у яких ці норми застосовуються. До таких питань належить порядок дій у випадках втрати або пошкодження окремих облікових даних і службової документації внаслідок тимчасової окупації чи бойових дій. У цій частині обґрунтованим є закріплення у нормах права порядку відновлення відповідних даних, із визначенням джерел відомостей, відповідальних посадових осіб, строків та порядку фіксації результатів відновлення. Також потребують уточнення підзаконні акти МВС України щодо приймання, зберігання, перевезення та обліку вилученої, знайденої або добровільно зданої зброї на деокупованих територіях з урахуванням збільшення кількості таких випадків і необхідності належного документування таких фактів.

Для однакового оформлення службових матеріалів під час виконання завдань на деокупованих територіях доцільно передбачити у відомчих актах уніфіковані форми документів. Такі форми можуть використовуватися, зокрема, для фіксації фактів виявлення зброї та вибухонебезпечних предметів, проведення огляду пошкоджених об'єктів, а також для оформлення передавання матеріалів між підрозділами поліції.

Висновки. У результаті проведеного дослідження встановлено, що діяльність Національної поліції України на прифронтових і деокупованих територіях має належну правову основу, яка міститься у Законі України «Про Національну поліцію», законодавстві про правовий режим воєнного стану та інших актах, що регулюють функціонування публічної влади після припинення тимчасової окупації. Ці норми дозволяють поліції виконувати покладені на неї повноваження щодо забезпечення публічного порядку, охорони прав і свобод людини, протидії правопорушенням та участі у відновленні державного контролю.

Водночас дослідження показало наявність прогалин у правовому регулюванні, що стосуються саме особливостей діяльності поліції на деокупованих територіях у перехідний період. Зокрема, законодавство не містить спеціальних положень щодо організації несення служби після припинення тимчасової окупації, послідовності першочергових дій, взаємодії з іншими суб'єктами публічної влади, а також порядку застосування окремих процедур у разі втрати або пошкодження службових обліків і документації. Виявлені проблеми та прогалини свідчать про необхідність подальшого уточнення і розвитку нормативно-правового регулювання з урахуванням умов діяльності поліції на прифронтових і деокупованих територіях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.
2. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.
3. Про оборону України: Закон України від 06.12.1991 № 1932-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text>.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.
5. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України: Закон України від 15.04.2014 № 1207-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18#Text>.
6. Про заборону пропаганди російського нацистського тоталітарного режиму, збройної агресії Російської Федерації як держави-терориста проти України, символіки воєнного вторгнення російського нацистського тоталітарного режиму в Україну: Закон України від 22.05.2022 № 2265-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2265-20#Text>.
7. Про затвердження плану дій органів виконавчої влади з відновлення деокупованих територій територіальних громад: розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.12.2022 № 1219-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1219-2022-%D1%80#Text>.
8. Наливайко Л.Р. Конституційні права і свободи людини та громадянина в умовах воєнного стану. *Наукові інновації та передові технології*. 2024. № 3(31). С. 622-635. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-3\(31\)-622-635](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-3(31)-622-635).
9. Муляр Г.В. Діяльність органів національної поліції України в умовах правового режиму воєнного стану. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2023. № 61. DOI: <https://doi.org/10.32841/2307-1745.2023.61.26>.

10. Гусаров С.М. Робота органів поліції України на деокупованих територіях. *Проблеми сучасної поліцейстики*: матер. III наук.-практ. конф. (м. Вінниця, 11 травня 2023 р.). Вінниця: ХНУВС, 2023. С. 25-30. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/6e3be63c-a2ba-4ce2-b6d6-9cdb54bc7098/content>.
11. Котелюх М. Особливості забезпечення охорони правопорядку на деокупованих територіях. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2024. Спец. вип. № 1. С. 20-25. DOI: <https://doi.org/10.31733/2078-3566/2024-5-3>.
12. Звіт Національної поліції України про результати роботи у 2022 році. URL: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/17-civik-2018/zvit2022/Zvit_polic_2022.pdf.
13. Звіт Національної поліції України про результати роботи у 2024 році. URL: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/17-civik-2018/zvit_2024/zvit-npu-2024.pdf.
14. Наливайко І.О. Ефективність правового регулювання соціальних стандартів та гарантій: проблеми та перспективи. *Наукові перспективи*. 2023. № 7(37). С. 494-509. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-7\(37\)-494-509](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-7(37)-494-509).
15. Наливайко Л.Р., Грицай І.О., Дніпров О.С. Неурядові правозахисні організації в Україні: навч. посібник для студентів ВНЗ. К.: Хай-Тек Прес, 2014. 431 с. URL: <https://dduvs.edu.ua/wp-content/uploads/files/Structure/f/j/2017/0404/3/3.2.pdf>.

Дата першого надходження рукопису до видання: 11.02.2026
Дата прийняття до друку рукопису після рецензування: 20.03.2026
Дата публікації: 3.04.2026

© Наливайко О.І., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0